

Broj: 110/14
Zagreb, 17. veljače 2015.

Gospodarsko-socijalno vijeće je na 193. sjednici, održanoj 15. prosinca 2014. godine, raspravljalo na temu: Javni dug Republike Hrvatske, te na temelju članka 27. stavka 4. Poslovnika o radu Gospodarsko-socijalnog vijeća i njegovih radnih tijela, donosi sljedeće

ZAKLJUČKE

1. Gospodarsko-socijalno vijeće smatra da se prema ESA 2010 metodologiji, javni dug u razdoblju od 2007. do 2013. godine udvostručio u apsolutnom iznosu i u odnosu na BDP. S druge strane treba upozoriti da je hrvatski javni dug za 10 postotnih poena niži od prosjeka EU, mjereno u odnosu na BDP.
2. Gospodarsko-socijalno vijeće smatra da je javni dug posljedica dugotrajnih i dubokih problema hrvatske ekonomije, posebno zaoštrenih u okolnostima svjetske gospodarske krize i europske stagnacije, a koji je posljedično utjecao da Republika Hrvatska ima jednu od najnižih stopa zaposlenosti u EU te konstantan pad gospodarske aktivnosti, već šest uzastopnih godina. Gospodarsko-socijalno vijeće napominje da je i neracionalna potrošnja Javne vlasti u zadnjih 10 godina i više, također značajno utjecala na javni dug kakav danas imamo.
3. Zbog razine, a posebice zbog tempa kojim javni dug raste posljednjih godina, on predstavlja sve veći politički i ekonomski izazov u pogledu upravljanja i refinanciranja. Gospodarsko-socijalno vijeće smatra da iskustva drugih zemalja ukazuju da javni dug i deficit ne moraju predstavljati glavne i jedine okove za rast proizvodnje.
4. Gospodarsko-socijalno vijeće smatra da je javni dug u RH generiran prvenstveno padom agregatne potražnje i proizvodnje te, uslijed toga, slabijim punjenjem proračuna, a paralelno s time i neracionalnim i nereformiranim unutarnjim sustavima koji nisu prilagođavali svoje troškove i rad novonastalim, manjim prihodima.
5. Dosadašnja blaga financijska konsolidacija i smanjenje deficita u uvjetima teške gospodarske kontrakcije nisu dali očekivane rezultate. Javni dug i deficit su rasli, a proizvodnja padala. Šest godina domaće depresije i europske stagnacije upućuju na potrebu pokretanja stvarne i ozbiljne financijske konsolidacije. Reduciranjem produktivnog i društveno korisnog dijela javne potrošnje nije moguće promijeniti situaciju u javnim financijama.
6. Mjerama prekomjerne štednje javni dug se povećava uslijed bržeg pada proizvodnje i proračunskih prihoda nego što je realno moguće, politički i socijalno, smanjiti zadane javne troškove. Temeljitim i brzim restrukturiranjem javnih poduzeća može se, u kratkom roku, postići utjecaj na javni dug.
7. Kvalitetnije upravljanje javnim dugom i uravnoteženje javnih financija moguće je jedino uz visoki gospodarski rast i visoku kontrolu rashoda. Navedeno pak, u trenutnim okolnostima, nije moguće bez posvećenosti Vlade RH kreiranju mjera i instrumenata ekonomske politike prilagođenih autentičnim hrvatskim okolnostima. Jedini relevantni cilj takve politike treba biti rast proizvodnje i zapošljavanja, a sve drugo, uključujući i javni dug i deficit, treba biti podređeno tome cilju.
8. U tom smislu, ne treba se primarno fokusirati na financijsku konsolidaciju i stabilnost kao nužnu pretpostavku za rast proizvodnje u kratkom i srednjoročnom razdoblju. Gospodarsko-socijalno vijeće je mišljenja da je bez dovoljnog rasta proizvodnje i kontrole rashoda nemoguće postići

stabilnost gospodarskog i fiskalnog sustava. Rastom proizvodnje, uz odgovarajuću fiskalnu politiku i kontrolu rashoda, relativno bi se smanjio i javni dug. Visina javnog duga u apsolutnom iznosu nije relevantna, već je bitna njegova struktura i teret u okviru gospodarskih potencijala zemlje i ukupnih perspektiva.

9. Uravnoteženje javnih financija i upravljanje javnim dugom zadatak je svih nositelja ekonomskih politika, a ne samo Ministarstva financija. Monetarna politika treba zauzeti aktivnu ulogu u refinanciranju javnog duga, poticanju inflatornih kretanja u uvjetima opasno prijeteće deflacije i pothlađenosti ekonomskog organizma te, u suradnji s Vladom RH, stvaranju povoljnijih uvjeta za hrvatski izvozni sektor. U trenutnoj situaciji nema opravdanja za daljnju pasivnost monetarne politike i njenu fiksaciju na stabilnost cijena.
10. Kako bi djelovala na gospodarski oporavak, a time posljedično i na rješavanje pitanja javnog duga i deficita, Gospodarsko-socijalno vijeće je mišljenja da bi bilo potrebno da Vlada RH u kratkom roku određenim mjerama djeluje na neiskorištene domaće proizvodne kapacitete i na takav način utječe i na domaću proizvodnju i zaposlenost. Pozitivni utjecaji na tržištu rada i u proizvodnji olakšat će i upravljanje javnim financijama.
11. Kako bi stvorila preduvjete za dugoročnu održivost javnih financija potrebno je da Vlada RH provede ključne reforme poput reforme javne, državne i lokalne uprave te reforme nekih javnih sustava, poput zdravstvenog sustava i sustava obrazovanja i znanosti.
12. U cilju održivosti javnih financija Vladi RH se predlaže da zauzme jasniju politiku u odnosu na poslovanje javnih poduzeća koja su u proteklom razdoblju pokazala da konstantno generiraju gubitke, stvaraju dodatan pritisak na deficit i povećanje javnog duga i svojom neefikasnošću smanjuju ukupnu konkurentnost hrvatskog gospodarstva.

**Predsjednik
Gospodarsko-socijalnog vijeća**

Damir Kuštrak, v. r.